

СТАНОВИЩЕ

на дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор”
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление 3.2. Психология
(Възрастова и педагогическа психология)
на Василики Апостолос Касиора,
докторант към ЮЗУ „Неофит Рилски”,
Философски факултет, катедра Психология

Тема на дисертацията: „Агресивно поведение и самоуважение при ученици от 8 до 15 години”

Изготвил: доц. д-р Ергюл Таир, ИИНЧ-БАН

Василики Апостолос Касиора е докторант по Възрастова и педагогическа психология във Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски”. Придобила е бакалавърска степен по Информатика в Атинския университет по икономика и бизнес (Athens University of Economics and Business). Притежава магистърска степен по Информационна сигурност (Royal Holloway University Of London) и по бизнес администрация (Technological Educational Institute of Larissa, Staffordshire University). От 2013 година работи като учител по информатика в основно училище, което в известна степен обяснява интереса на авторката към темата на дисертацията и възрастовата група, която е изследвана.

Дисертационният труд на Василики Касиора е научно-изследователски проект посветен на агресивното поведение и самоуважението при ученици от 8 до 15 годишна възраст. Дисертацията е с обем от 165 страници, структурирани в увод, четири глави, заключение, приноси и приложения. Библиографската справка съдържа 144 заглавия на гръцки и английски език, сред които както класически автори като Аристотел и Платон, така и съвременни изследователи в областта на социалната, възрастовата и педагогическата психология. Бих препоръчала по-коректно и пълно изписване на литературните източници, както и тяхното разграничение в зависимост от езика, на който са използвани (гръцки или английски

език) при подредбата на библиографската справка. Получените резултати са илюстрирани с помощта на 80 таблици и съпътстващите ги фигури, част от които е можело да се прецизират и изчистят като обем и начин на представяне.

В увода докторантката извежда значимостта и актуалността на изследвания проблем в Гърция, като посочва множеството изследвания върху агресивното поведение и самоуважението в световен план, често с противоречиви резултати. Подчертава се необходимостта от нови изследвания в тази насока, като основа за по-добро разбиране и респективно превенция и редуциране на агресията в училище чрез участието на всички заинтересовани страни – ученици, учители, родители и обществото като цяло.

В първа глава на дисертацията се представя теоретичния обзор, като се акцентира на актуалността на проблема в гръцките училища през последните години. Дефинират се основните изследвани понятия, типовете агресивно поведение и се въвеждат четирите фактора, включени за изследване в настоящата работа - гняв, враждебност, физическа и вербална агресия. Извеждат се предпоставките за агресивно поведение на учениците, като задълбочено се разглеждат връзките между личностните и социалните стимули и самооценката. Анализира се ролята на семейството, училището, училищния климат и връстниците при формиране на самооценката и последствията върху поведението. Издига се тезата, че насърчаването на самочувствието на учениците влияе върху тяхната агресивност. Представеният теоретичен обзор свидетелства за добро познаване на проблема от страна на докторантката, като ще си позволя и препоръка за по-широк обзор по темата чрез включване на някои от основните теоретични подходи към агресията, наред с представените изследвания, тясно фокусирани върху темата на дисертацията.

Втора глава е посветена на дизайна на изследването, включващ диагностика на ученици и експертна оценка от учители. Целта най-общо може да се определи като установяване на връзката между агресивното поведение и самоуважението на ученици от 8 до 15 годишна възраст. Бих препоръчала по-ясно разграничение на дефинираната цел от теоретичните предпоставки на изследването. Основната

хипотеза допуска, че самоуважението е предиктор за агресивните прояви на учениците, като се издигат седем подхипотези, които могат да се систематизират в няколко по-общи подхипотези.

Извадката е реализирана в района на Тесалия, Централна Гърция и включва 213 ученици на възраст от 8 до 12 години и 107 ученици на възраст от 13 до 15 години, почти поравно разпределени по пол.

Методическият инструментариум е адекватен на целите на изследването и включва: Въпросник за агресия на Бъс и Пери с 4 подскали: гняв, враждебност, физическа и вербална агресия и Тест за самоуважение на Розенбърг. В допълнение е осъществен качествен анализ на полуструктурирани интервюта на 64 учители.

Получените резултати са представени в трета глава на дисертацията. Издигнатите хипотези се потвърждават и се установява пряка връзка между агресивното поведение и самоуважението на учениците от 8 до 15 години. Нивото на самоуважение влияе върху агресивното поведение на учениците. Ниското самоуважение води до слабо изразена агресивност във всички изследвани форми: гняв, враждебност, физическа и вербална агресия. Средното и високото ниво на самоуважение стимулират агресивното поведение на учениците, без значение на пола. Учениците на възраст от 8 до 12 години представят ниско и средно равнище на самоуважение, докато тези от 13 до 15 години – ниско равнище на самоуважение и висока агресивност във всички изследваните форми.

Представеният автореферат адекватно отразява дисертационната разработка. Включени са приносите и публикационната активност на докторантката. Представени са 8 публикации, от които 3 в съавторство по темата на дисертацията. Пет от публикациите са на гръцки език, като бих препоръчала да се допълни и на английски език тяхната библиографска справка.

Като цяло приемам теоретичните и практическите приносите на дисертацията, очертани по посока на: обогатяване на разбирането за значението на личностните фактори в проявите на агресивност при учениците от конкретна област в Република Гърция; установяване ролята на самоуважението за агресивното поведение на

учениците във възрастовата група 8 – 15 години; възможността за използване на резултатите от изследването като основа за разработване на превантивни програми за ограничаване на негативните ефекти от агресивното поведение в изследваната възрастова група и др.

В заключение, независимо от направените препоръки по теоретичната и емпирична част, както и необходимостта от коригирането на някои правописни, пунктуационни и стилистични пропуски в автореферата и дисертацията, смятам, че дисертационният труд представя способностите на докторанта да планира, организира и проведе самостоятелно научно изследване, чиито резултати коректно да интерпретира. В дисертацията се наблюдава липса на плагиатство. Всичко това ми дава основание да оценя дисертацията положително и гласувам с „Да” за присъждането на Василики Апостолос Касиора образователната и научна степен „доктор”.

24. 08. 2018 г.

Член на научното жури:

(доц. д-р Ергюл Таир)